

EEN GEWONDE BOOM

Rinus Suijkerbuijk

Welke onderwerpen zijn voor een heemkundig periodiek waard om aandacht te krijgen? Personen, gebouwen, gebeurtenissen beperkt tot het eigen dorp? Of mag er ook verder gekeken worden om de dorpse horizon te verbreden, zeker in de huidige globaliserende tijd? Of was Houthem toch altijd al een gekende stip in de grote wereld? Toerisme, dienstplichtige Houthemse jongeren actief in de politionele acties in Nederlands-Indië, Italiaanse gastarbeiders in de contractpensions in Houthem, geëmigreerde Houthemse inwoners naar USA, Canada, Australië, enz..

Het Land van Valkenburg (LvV)

Wekelijks verscheen er in de na-oorlogse jaren een plaatselijk blad, dat de wetenswaardigheden zoals de noodzakelijke reclames, het filmprogramma in de bioscoop Hollandia, de sportverslagen en "Ze zegke" in de huiskamers in de gemeente Valkenburg-Houthem bracht. De (ingebonden) jaargangen (in de Stadsbibliotheek van Maastricht en in het archief van het Martin Stevensfonds te Valkenburg) zijn thans onontbeerlijk om de kleine geschiedenis van ons dorp te kunnen begrijpen. En gelukkig is de door Fons Heijnsens daarop gemaakte index een belangrijke toegang.

Augustus 1951

Als je probeert persoonlijke herinneringen aan die maand op te halen, blijkt dat niet eenvoudig. Als 11-jarige woonde ik op de Pas 429, niet ver van het klooster waar ik misdienaar was. Op de Pas, ook Putweg genoemd, woonden verder nog de rijksveldwachter Suijlen en de mijnwerkers Schrooders en Sleijpen.

Na een vakantie aan boord van het binnenvaartschip van mijn oom Jan, was ik terug in Vroenhof, had op Maria Hemelvaart de plechtige 3-Herenmis (met processie door het kloosterpark?) gediend, bereidde me voor op het nieuwe schooljaar, waar ik na Koninginnedag, 31 augustus, voor het eerst op het Henric van Veldeke College te Maastricht verwacht werd. Daar moest ik dan elke schooldag heen fietsen, maar dat werd geoefend door elke zonnige dag naar het zwembad te Meerssen (langs Curfs en het Gemeentebroek) te trappen. Conditietraining was er ook nog in het kinderwagen duwen (met het 10 maanden oude broertje Wim) naar en door het kloosterpark. Snel ging dat niet want de zusters van de Kleine Jozef vonden kleine Wim ook leuk en moesten hem steeds uitvoerig bewonderen. Wim was eind 1950 geboren, kort nadat mijn vader van een "pelgrimagetocht naar Rome" [1950 was een Heilig Jaar, dus leverde een bezoek aan Rome extra aflaten op!] was teruggekeerd. Wat de Paus in Rome met de komst van mijn broertje van doen had, ontging me toen (en eigenlijk nu nog) volledig.

Het wereldnieuws werd door het katholieke dagblad De Tijd in huis gebracht en het plaatselijke nieuws door het Land van Valkenburg. (Het genot van een radio was er, in mijn herinnering, nog niet). De Koreaanse Oorlog, met z'n spectaculair wisselende fronten was nog in volle gang (en nu is er nog geen einde aan

gekomen en geldt er slechts een wapenstilstand), de nasleep van de acties in Indië en de rol van Raymond Westerling werden breed uitgemeten (en moet anno 2017 door een speciale commissie onderzocht worden), het Midden-Oosten eiste veel aandacht op (en doet dat heden ten dage nog), enz. De aan huis bezorgende bakker, slager, melkboer, groenteboer en petroleum-venter hadden allemaal nieuwtjes, maar de echte waarheid werd natuurlijk gebracht door het LvV. Daarom is dat de leidraad om de oorzaak van een **litteken aan een boom**, tussen St. Gerlach en Strabeek, te achterhalen.

Vrijdag 3 augustus 1951 meldt het LvV dat Boyd Bachman, een oude bekende, met zijn show- en amusementsorkest weer in Valkenburg is gearriveerd om gedurende de maand augustus te gast te zijn in het Valkenburgse Pavillon. In de laatste jaren voor de oorlog was hij als artist verbonden bij het orkest van Paul Godwin, dat enkele jaren achter elkaar gedurende het seizoen in het Pavillon optrad. Boyd Bachman was een halve Valkenburger geworden, ofschoon zijn wieg bij Kopenhagen had gestaan. Een foto [zeldzame illustratie in het LvV] met zijn orkest van 14 leden trekt de aandacht naar deze mededeling. [Het ernaast afgedrukte bericht over "Kees Pruis in Scala" valt minder op, hoewel de artisten van naam, als Mr. Doodle, Helma en Selma, de Waikiki Hawaiians en de Flying Dutchmen toch de vakantievierenden naar Scala, de "concurrent" van het Pavillon moesten lokken.]

Opvallend is overigens dat een advertentie voor de activiteiten in Scala en Pavillon niet in het LvV te vinden is; wel plaatst bioscoop Hollandia er elke week een grote reclame in. Was het LvV voor de inwoners en moesten de gasten meer via flyers en aanplakbiljetten bereikt worden?

Vrijdag 10 augustus 1951 meldt het LvV: "Spaanse Voetballers in Valkenburg". Op 14 Augustus arriveert de Spaanse profclub "Sabatell", uit de omgeving van Barcelona, in Valkenburg in Hotel Bellevue. Deze club speelt op 15 augustus

tegen Limburgia [Brunssum], 17 aug. Maurits [Geleen], 19 aug. N.A.C. [Breda] en 22 aug. Ajax [Amsterdam] ⁷. Het gezelschap bestaat uit 23 personen. Zondag 20 Augustus ⁸ wordt hen in "Petite Suisse" [een etablissement in en aan Hotel Bellevue verbonden] door de eigenaar dhr. Pappers een Limburgs-Spaanse avond aangeboden.

Vrijdag 24 augustus heeft het LvV een summier bericht:

"...Houthem reed dezer nachten een personenauto tegen een boom. Inzitten-den waren enkele dames, de drummer van het orkest Boyd Bachman, die allen evenals de chauffeur verwondingen opliepen, en Alfredo Spiga, speler van de Spaanse profvoetbalclub "Sabadell", die zeer ernstig werd gewond en naar het ziekenhuis te Maastricht moest worden overgebracht.

Enkele uren later is de onfortuinlijke Spanjaard in het ziekenhuis overleden. De wedstrijd die "Sabadell" te Amsterdam tegen Ajax zou spelen, vond doorgang. Niettemin, een droevig geval tijdens deze overigens succesvolle buitenlandse trip.

De verongelukte Spanjaard was in de Sabadell-ploeg stopperspil. Hij laat vrouw [en kind] achter."

⁷ In Nederland werd het semi-prof voetbal pas in 1954 ingevoerd (bijv. Fortuna 54). De Staatsmijnen waren de drijvende krachten achter Maurits (Staatsmijn Maurits te Geleen-Lutterade) en Limburgia (Staatsmijn Hendrik te Brunssum) geweest. In 1950 was Limburgia landskampioen geworden door Ajax, in het Olympisch stadion te Amsterdam, met 6-0 te verslaan. De tegenstanders van Sabadell waren de top vier van het Nederlandse (amateur) voetbal in die tijd.

⁸ Raadpleging van een "eeuwigduurende kalender" wijst uit dat 20 augustus 1951 op een maandag hoort te vallen. Enig verband met een, onder invloed van alcoholverbruik veroorzaakt, eenzijdig verkeersongeluk na afloop van het Spaans-Limburgs feestje kan dan ook niet uitgesloten worden.

Dodelijk ongeval

Om iets meer te weten te komen over dit ongeval moeten de landelijke (en Spaanse) kranten geraadpleegd worden, die allemaal hun eigen compilatie van de feiten proberen te geven.

Het Limburgs Dagblad van 22 augustus weet, onder de kop "Tragische dood van Sabadell-stopper-spil Alfredo Espiga" te melden dat in de nacht van maandag op dinsdag een particuliere auto tegen een boom opreed ter hoogte van Strabeeks Tennisparc te Houthem. De auto, bestuurd door B.N. uit Valkenburg, werd totaal vernield en twee van de vijf inzittenden werden in ernstige toestand naar St. Annadal in Maastricht overgebracht: stopper-spil Alfredo Espiga en mej. B. uit Rotterdam. De vernielde wagen werd door passanten opgemerkt, die eerste hulp verleenden, dokter Kettler [de enige huisarts in Valkenburg-Houthem] en de Rijkspolitie waarschuwden. De politie stelt een onderzoek in naar de oorzaak van het nachtelijk ongeluk. Alfredo Espiga overleed in het ziekenhuis, was 26 jaar en laat een vrouw en kind achter.

De geplande wedstrijd tegen Ajax zal, ter ere van de omgekomen makker, toch gespeeld worden.

Het stoffelijk overschot zal, tegen aanzienlijke kosten gedragen door Maurits en Limburgia, per vliegtuig naar Spanje worden overgebracht.

Het Nieuwsblad van het Noorden van 22 augustus bericht:

"Maandagnacht is een taxi tussen Maastricht en Valkenburg onder Houthem met grote vaart tegen een boom gebotst en na een volgende boom even geraakt te hebben tegen een derde boom tot stilstand gekomen". Na iets over Espiga en het voetbal gemeld te hebben is voor de journalist nog vermeldenswaard: *"In de auto bevond zich verder nog onder meer de drummer van Boyd Bachmann, de heer Scherpenhuizen uit Groningen, die ook verschillende ernstige verwondingen heeft opgelopen. Hij is in het ziekenhuis te Maastricht opgenomen".*

De Leeuwarder courant van 22 augustus bericht nagenoeg hetzelfde als hiervoor gemeld, doch voegt er aan toe: *"Hij is in het ziekenhuis te Maastricht opgenomen, evenals een juffrouw Bens uit Rotterdam die verschillende beenbreuken kreeg. De chauffeur van de auto bewam geen letsel".*

Spaanse en Catalaanse (voetbal)bladen berichtten ook over de voetbaltoernee van Sabadell naar Frankrijk en Holland en het noodlottige ongeval. De aankomst van het dode lichaam, met veel ceremonieel en belangstelling van clubbestuurders wordt breed gememoreerd. De eerste berichten verschenen 'telefonisch doorgegeven door onze correspondent' [en de telefoonverbindingen zullen toen, met handmatige doorverbindingen via telefonisten, met het land van Franco, wel niet eenvoudig tot stand gekomen zijn].

El Mundo Deportivo geeft aan dat het lichaam van de onfortuinlijke speler op zaterdag op het vliegveld van Tarragona zal aankomen, vanwaar het naar Barcelona zal worden gebracht. De uitvaart zal dan vanaf Calle del Porvenir, waar hij met zijn vrouw Pepita Poblet en kind woonde, plaatsvinden.

Buscaprat, notícias de el prat, vermeldt, evenals vele internet vindplaatsen, dat Espiga in Maastricht overleed door een autobotsting tegen een boom. De andere drie inzittenden van het voertuig, waaronder twee Spaanse consulaire medewerkers, werden gehospitaliseerd.

Alfredo Espiga Rovira [Spanjaarden hebben allemaal een dubbele familienaam: eerst die van hun vader, gevolgd door die van hun moeder] op Internet opzoeken levert vele 'hits', waarbij in tabellen de sportieve prestaties in de loop der jaren te volgen zijn.

Negen maanden later

kopt het LvV op 6 juni 1952 *"Het ongeluk met de Spaanse voetballer : zes maanden tegen dronken bestuurder geëist. Bij het dodelijk ongeluk in Strabeek-Houthem.... toen de auto bestuurd door de Amsterdammer G.N., die onder invloed van sterke drank verkeerde, 's avonds tegen 'n boom reed. Tijdens dit voorval werd 'n mede-inzittende kapster, mej. J.H.B., ernstig gewond, terwijl de auto zwaar beschadigd werd. De bestuurder verscheen, toen de zaak voor de Maastrichtse rechtbank diende, niet; hij is zonder achterlating van adres naar het buitenland vertrokken. Zo kon de verdachte de tegen hem uitgesproken straf van zes maanden gevangenis niet horen eisen."* (noch het bevel tot gevangenneming en intrekking van het rijbewijs voor twee jaar).

Conclusie uit de krantenberichten

Er heeft een ongeluk plaats gehad waarbij een boom een auto opving. In die auto zaten, naast de verongelukte Spaanse voetballer nog een chauffeur, die volgens de ene bron ongedeerd, volgens een andere bron gewond was.

Er zouden vijf inzittenden zijn geweest: de chauffeur, de voetballer, enkele dames waaronder kapster(?) mejuffrouw Bens(?), een drummer, en twee Spaanse consulaire medewerkers.

De auto was een particuliere auto of een taxi. De bestuurder kwam uit Valkenburg of Amsterdam. Of de bestuurder onder invloed was en, na veroordeling zijn straf heeft ondergaan, is in krantenberichten niet te vinden (en ingevolge privacywetgeving zijn de strafdossiers pas na 75 jaar toegankelijk)?

Er resteren vele vragen. Er is echter één overduidelijke levende getuige van het noodlottig ongeval in de bomenrij tussen St. Gerlach en Strabeek. Deze gewonde boom heeft reeds 55 jaar dit ongeluk overleefd.

Deze bomenrij is overigens op zich al een overblijfsel uit een tamelijk lang verleden, aangeplant tijdens de reconstructie van de Provinciale weg tussen Kruisdonk en Valkenburg. Slechts hier en tussen 'Strabeker- en Geerlingshof' hebben de oorspronkelijke bomen zich gehandhaafd.